

gingen te voorschijn roept, die de maatschappij ondermijnen. En daar tegenover had wel met een enkel woord gewag kunnen worden gemaakt van den invloed, dien het socialisme — laat het zijn zijns ondanks — heeft geoeffend op de verbetering der maatschappelijke toestanden. Deze heeft daartoe medegewerkt uit vrees, die uit verbeterd besef, een derde om zijn invloed niet te verliezen, maar allen in sneller tempo, dan zonder de kritiek, en zonder den dreigenden revolutiegeest het geval zou zijn geweest.

„Wenn Gutes nur recht viel geschieht auf Erden,
So soll der Grund kein Grund zum Tadel werden”

zegt MIRZA SCHAFFY. En zijn dan alle socialisten daarbij werkeloos gebleven? Hebben zij allen de logische gevolgtrekking uit hun leerstellingen gemaakt, dat iedere verbetering onder het huidige maatschappelijk stelsel den val van dat stelsel tegenhoudt? Neen, als zoo vaak, heeft ook hier het verstand en het hart het dikwijls van de logica gewonnen. En met het goede van de goeden te waardeeren geeft men niets prijs van zijn recht om het slechte te veroordeelen en voor het gevaarlijke te waarschuwen.

De aanmerkingen, VAN DIEREN begrijpt het immers, hebben geen anderen oorsprong dan den wensch, naar mijn beste weten er toe bij te dragen, dat het werk, door hem met zooveel burgermoed ondernomen, in het vervolg nog beter aan zijn doel moge beantwoorden.

PINKHOF.

J. S. A. M. KNOOP, *De invloed van geestelijken arbeid op de specifiek vrouwelijke functies*. Academisch Proefschrift, Amsterdam 1919. Uitgave S. C. VAN DOESBURGH, Leiden.

De meening, uitgesproken door VAN DER HOEVEN in den door hem bewerkten 6den druk van TREUB's *Leerboek der Gynaecologie* (bldz. 85), dat de studie in het algemeen een ongunstigen invloed uitoefent op de specifiek vrouwelijke functies, met name op menstruatie en proögenituur, was voor schrijfster een opwekking om na te gaan, of zij bij het bestudeeren van dien invloed bij een uitgebreid materiaal, ook nog aan die meening zou moeten blijven vasthouden.

Zij stelde daartoe een omvangrijke rondvraag in door middel van een uitgebreide vragenlijst, welke rondgezonden werd aan ongeveer 1300 studenten en afgestudeerden en aan ongeveer 700 huishoudschoolleerlingen en verpleegsters. Van de eerste groep antwoordde omstreeks de helft, van de tweede ruim een kwart.

De van de eerste groep ingekomen antwoorden zijn gerangschikt naar het studiejaar; voorts is gelet op studievak, leeftijd van aanvang der studie, al of niet doen aan sport, invloed van examen en vacantie, enz.. Aan de hand daarvan zijn de gevallen met menstruatie-stoornis ingedeeld naar den aard dier stoornis en besproken. Voorts is bij de afgestudeerden een verdeling gemaakt naar het beroep. Bovendien is een afdeeling van gehuwden besproken en zijn daarbij ook groepen gevormd naar het beroep en is gelet op het aantal kinderen, het vermogen tot borstvoeding, enz..

De antwoorden van de groep van huishoudschoolleerlingen en verpleegsters, dus van meisjes met meer lichamelijken arbeid, zijn beknopter behandeld. Het een en ander is verduidelijkt door tabellen met volstreckte aantallen en percentcijfers. Aldus uitgewerkt nemen de mededeelingen der uitkomsten der rondvraag verreweg het grootste deel van het vrij omvangrijke proefschrift in, terwijl aan algemeene beschouwingen en literatuuropgave (een vijftal geschriften komt ter sprake) slechts enkele bladzijden zijn gewijd.

De gevolgtrekkingen, waartoe schrijfster is gekomen, staan lijnrecht tegenover de door VAN DER HOEVEN uitgesproken meening en luiden, zeer verkort, aldus:

a. Bij academische studie komt in 6.7 pCt. menstruatiestoornis voor, vooral dysmenorrhoe; daarvan valt het grootste deel bij meisjes met reeds tevoren bestaande stoornis, terwijl bij vooraf gezonden de stoornis zelden (2.5 pCt.) en van geringe beteekenis is.

b. Bij huishoudschoolleerlingen (en verpleegsters) zijn de cijfers iets grooter en treedt vooral een verlenging van den menstruatieduur en kortere tusschenperiode op den voorgrond; de afwijkingen zijn hier betrekkelijk veelvuldiger bij vooraf gezonden.

c. Er is geen invloed te bespeuren van den aanvangsleeftijd, van de faculteit en van sport; wel heeft sport een gunstigen invloed op menstruatiestoornis, in den studietijd ontstaan, en op de algemeene constitutie en schijnt een studiebegin beneden het 18de jaar ongunstig te werken.

d. Van de vrouwen ondervindt 5 tot 10 pCt. gedurende de menstruatie een lichte belemmering in de studiewerkzaamheden; de ongehuwde beroep-uitoefenende vrouw is in die periode steeds tot de uitoefening van haar beroep in staat.

e. Het aantal kinderlooze huwelijken is bij huwen na de studie niet abnormaal groot; het aantal kinderen is ongeveer normaal en de moeders zijn meestal tot borstvoeding in staat.

TH. B. PHILIPS.

BEROEPSBELANGEN.

DE UNIVERSITEITSPOLICLINIEKEN EN DE SPECIALISTEN. — De specialisten te Würzburg hebben zich beklagd over de schade, die hun wordt berokkend, doordat patiënten, die niet minvermogend zijn, de universiteitspoliclinieken bezoeken. Deze beklagen zich op hun beurt, dat de huisartsen zoo vaak dergelijke lijders naar de policliniek verwijzen. Daarom hebben de specialisten den huisartsen verzocht, dit niet meer te doen. Maar nu blijven de patiënten nog uit eigen beweging het misbruik voortzetten (*Münch. med. Wochenschr.*). Daarom zou het gewenscht zijn, op de policlinieken der universiteit alleen armlastigen te helpen en verder uitsluitend personen, die door hun arts naar de policliniek zijn verwezen.

GEZAMENLIJKE VERZEKERING DER ZIEKENFONDSARTSEN TE BERLIJN. — Met de verzekeringskas der artsen van Duitschland hebben de vereenigen van ziekenfondsartsen van Groot Berlijn een gezamenlijke overeenkomst gesloten voor alle leden beneden den leeftijd van 60 jaar. Daartoe dragen alle artsen 5 pCt. van hun ziekenfondsinkomen bij. Men wenscht ook de gemeenteartsen, reddings-, school- en oogartsen in de verzekering op te nemen. De artsen worden in de eerste plaats verzekerd voor uitkeering van 1000 mark bij overlijden. Laat de bijdrage het toe, dan